

213. Pilis, Bicskei köz

(Pest megye) Á

2001. május 14-én bejelentés érkezett a pilisi polgármestertől, hogy építkezés közben régészeti leleteket, Árpád-kori oldaltöredékeket találtak. Május 16-án jártunk a lelőhelyen, a település K-i szélén a Bicskei közben.

A 228/1. hrsz. ingatlanon családi házat építettek, a háztól K-re kb. 6 m-re ástak egy 2,5×3,5 m-es emésztő-gödört. Ennek alján kb. 70 cm magasságban már betontégla falazatot találtunk, így nem tudtuk megvizsgálni a leletek előkerülésének helyét. A gödör K-i sarkában kb. 1,5–1,7 m mélyről kerültek elő a leletek, cseréptöredék és állatcsont. Kb. 1 m mélységben kb. 50 cm vastag, szürke agyagréteg figyelhető meg, a találó szerint ez alól jöttek elő a tárgyak. Az ÉK-i szomszédtelek szántóföld, a felszín engedné a terepjárást, de drótkerítéssel körbe van kerítve, s a tulajdonos nem itt lakik, nem lehet bejutni.

Ettől a helytől ÉK-re kb. 150–200 m-re egy igen magas kiemelkedő domb, rajta szőlővel és gyümölcsösrel, talán itt lehet az Árpád-kori telep magja.

Munkatárs: Szrnka Attila régésztechnikus.

TARI EDIT

214. Pilisszántó, Kálvária-dűlő

(Pest megye) Ró, Kö

A Pilisszántó déli határrészében levő Kálvária-dűlő déli végében a korábbi évek terepkutatásait követve, 2000-ben próbaásatást végeztünk (019/166 és a 019/167 hrsz.). A kutatóárkokban azonosított római épület falaira 2001-ben É–D tájolású raszter hálót tűztünk ki, és három 5×5 m-es szelvényben feltártuk a római kori épület négy helységének részeit. A téglalap alakú, jelenleg 28×7,5 m méretű helységcsoport dél felé, egy a Határréti patak táplálta mocsaras tavacskára nézett.

Az épület terrazzo padozata és falai nagyon közel a jelenlegi felszínhez, 10–15 cm mélyen a kelet nyugati irányú szántási barázdában jelentkeztek. A földművelés során szét-szántott épület köveit, tetőfedő cserepeit a földterület határán, a mezsgye vonalában rakták össze a korábbi évek során.

A napvilágra került helységcsoport falai öntöttharcsos, illetve sárba rakott, alig alapozott falrészei két építési fázist jelölnek. Központi részén egy 6×6,4 m méretű udvar helyezkedik el, amitől keletre egy erősen rongálódott terrazzo padlós és az udvarról üzemeltetett fűtőcsatornás központi fűtés maradványait rejtő 7,6×6,4 m kiterjedésű helyiséget találtunk. A 20 cm magasságban megmaradt felmenő fal tövében a terrazzo padlóra omolva összeégett növényi mintás falfestmény-maradványokat tártunk fel. Az épületnek ezen keleti traktusa sárba rakott falazattal készült és a padlófűtés praefurniumának szájnnyílását egy másodlagosan felhasznált hypocaustum oszlop képezi. Az udvar nyugati oldalán már öntöttharcsos technikával mélyen alapozott 8,2×6,3 m kiterjedésű helyiség helyezkedik el. E helyiség északnyugati sarkában egy olyan falsarok került elő, ami az épület északi irányú kiterjedésére enged következtetni.

Az előkerült szegényes leletanyag alapján az épület használati ideje a 3. és 4. század második fele közé tehető.

Az ásatás a Göteborgi Egyetem Classica archaeológia és ókortörténeti tanszéke; a Magyar Nemzeti Múzeum, valamint a pilisszántói önkormányzat anyagi hozzájárulásával zajlott.

Munkatársak: Pásztókai Szeőke Judit asszisztens, Otto Prohászka fényképész, valamint a göteborgi egyetem 16 diákja.

KOC SIS LÁSZLÓ – MARIANNE PROHÁSZKA

215. Polgár, Csőszhalom-dűlő

(Hajdú-Bihar megye) U, Sza

2001 augusztusában folytattuk az 1995-ben elkezdett késő neolitikus telep feltárását (M3 6. lh.). Ez évben egy 20×20 m területű szelvényt, azaz 400 m²-t tártunk fel. A felületen néhány szarmata kori méhkas alakú tárológödör mellett nagyméretű, késő neolitikus agyaggyerő gödröket, sírokat és egy kutat tártunk fel. Ez évi ásatásunk jelentős eredménye, hogy sikerült teljesen feltárnunk és dokumentálnunk egy újabb, az 1995-ben előkerülthöz hasonlóan kútba ásott áldozógödört.

Az előkerült leletanyag a debreceni Déri Múzeum és az ELTE BTK Régészettudományi Intézetének közös gondozásában lévő Polgári Régészeti Bázisra került.

Az ásatáson részt vettek Anders Alexandra (MTA–ELTE Interdiszciplináris Régészettudományi Kutatócsoport, Budapest), Kriveczky Béla (ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Budapest), Nagy Emese Gyöngyvér (Déri Múzeum, Debrecen) régészek, Bényei Zsolt technikus (Déri Múzeum, Debrecen), valamint az ELTE BTK Régészettudományi Intézet hallgatói.

RACZKY PÁL

216. Polgár, Ferenci-hát 2

(Hajdú-Bihar megye) I

2001. június 16-án, az alföldi újkőkori tellek légi régészeti kutatása során, a Ferenci-hát néven ismert újkőkori település és a Városföldje-dűlőben lévő szarmata lelőhely között, a légi fényképezés alapján a fenti két lelőhelytől különálló légi régészeti jelenségeket azonosítottunk. A tavaszi vetésű gabonában pozitív és negatív növényzeti elszíneződések egyaránt jelentkeztek; a kb. 500×200 m-es területen jelentkező foltok őskori vagy népvándorlás kori, esetleg középkori településre utalnak.

A kutatást a Felsőoktatási Kutatási és Fejlesztési Pályázat (0198/2000) támogatta, a repülővezető Talabos Gábor volt.

CZAJLIK ZOLTÁN

217. Polgár, Varga-Halmi-dűlő

(Hajdú-Bihar megye) V, Sza

2001. május 7. és július 16. között végeztünk leletmentést az M3-as autópálya nyomvonalát 172,020 km-nél